

Anonimizált változat

Fordítás

C-685/21 – 1

C-685/21. sz. ügy

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A benyújtás napja:

2021. november 15.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Oberster Gerichtshof (Ausztria)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2021. október 21.

Felperes:

YV

Alperes:

Stadtverkehr Lindau (B) GmbH

Az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság, Ausztria) [omissis] az YV [omissis], felperes, és a Stadtverkehr Lindau (B) GmbH, Lindau, [omissis] Németország, [omissis], alperes, között 58 710 euró [omissis] és megállapítás (perérték: 10 000 euró) tárgyában folyamatban lévő ügyben a fellebbviteli bíróságként eljáró Oberlandesgericht Innsbrucknak (innsbrucki regionális felsőbíróság, Ausztria) a Landesgericht Feldkirch (feldkirchi regionális bíróság, Ausztria) 2020. december 28-i GZ 45 Cg 72/20t-5. sz. végzését helybenhagyó 2021. március 18-i 1 R 5/21a-12. sz. végzésével szemben a felperes által előterjesztett rendkívüli felülvizsgálati kérelem nyomán [omissis] a következő

v é g z é s t

hozta:

1. A bíróság az EUMSZ 267. cikk alapján előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti az Európai Unió Bírósága elé:

A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 1215/2012/EU rendelet (átdolgozás) 11. cikkének (1) bekezdése és 13. cikkének (2) bekezdése értelmében vett biztosítónak minősül-e az olyan vállalkozás is, amely nem biztosítótársaság ugyan, de a gépjármű-felelősségbiztosításról és a biztosítási kötelezettség ellenőrzéséről szóló 2009/103/EK irányelv (kodifikált változat) 5. cikkének (1) bekezdése értelmében vett, a biztosítási kötelezettség alóli kivétel miatt az alkalmazandó jog szerint „kvázi biztosítóként” úgy felel az általa üzemben tartott gépjárművekért, mint egy biztosító a biztosítási jog előírásai szerint?

2. [omissis] [az eljárás felfüggesztése]

I n d o k o l á s:

1. A tényállás

1 2019. július 30-án az elsőfokú bíróság illetékességi területén lakóhellyel rendelkező felperes súlyos sérülést szenvedett Lindauban (Németország) az alperes által üzemben tartott autóbusszal történt baleset során. Az alperes egy városi helyi közlekedési vállalat, amely a német Pflichtversicherungsgesetz (a kötelező biztosításról szóló törvény, dPflVG) 2. §-ának (5) bekezdése alapján mentességet élvez a felelősségbiztosítás megkötésének kötelezettsége alól.

2. A felek érvei

- 2 A felperes kártérítést követel az alperestől. Vitatott, hogy az osztrák bíróságok rendelkeznek-e joghatósággal.
- 3 A felperes az 1215/2012/EU rendelet („Brüsszel Ia” rendelet) 11. cikke (1) bekezdésének b) pontjával összefüggésben értelmezett 13. cikkének (2) bekezdésére hivatkozik. Igaz ugyan, hogy az alperes nem biztosítótársaság. A német jog alapján azonban helyi önkormányzati közlekedési szolgáltatóként mentességet élvez a kötelező biztosítás alól. A német jog alapján ezért ugyanúgy kell felelnie a biztosítási kötelezettség hatálya alá tartozó károkért, mint egy kötelező felelősségbiztosítást kötő biztosítónak. Ennélfogva a biztosítási ügyekben joghatósággal rendelkező bíróság előtti közvetlen keresetindításnak is lehetőnek kell lennie.
- 4 Az alperes a kereset elutasítását kéri. Mivel az alperes nem biztosítótársaság, nem alkalmazhatók a „Brüsszel Ia” rendelet biztosítási jogi rendelkezései. A biztosítási kötelezettség alóli kivétel mit sem változtat ezen.

3. Az eddigi eljárás

- 5 Az elsőfokú bíróság a keresetet a joghatóság hiánya miatt elutasította. A „Brüsszel Ia” rendelet 11. cikke (1) bekezdésének b) pontjával összefüggésben értelmezett 13. cikkének (2) bekezdése szerinti joghatóság csak a biztosítótársaság ellen indított keresetekre terjed ki, az üzemben tartó ellen indított – a jelen ügyben szereplőhöz hasonló – keresetekre azonban nem.
- 6 A fellebbviteli bíróság e határozatot helybenhagyta. Egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a balesetben érintett gépjármű üzemben tartója ellen indított kereset nem minősül a „Brüsszel Ia” rendelet értelmében vett biztosítási ügynek. Ezen az értékelésen mit sem változtat, hogy az alperes nem tartozik a biztosítási kötelezettség hatálya alá.
- 7 Az Oberster Gerichtshofnak (legfelsőbb bíróság) a felperes felülvizsgálati kérelméről kell határoznia, amellyel a felperes a joghatóság fennállásának megállapítását kéri. A felperes úgy véli továbbá, hogy alkalmazni kell a „Brüsszel Ia” rendelet 11. cikke (1) bekezdésének b) pontjával összefüggésben értelmezett 13. cikkének (2) bekezdése szerinti, a felperes lakóhelyén vagy székhelyén alapuló joghatósági okot. A német jog szerint a biztosítási kötelezettség alóli kivétel miatt maga az alperes úgy felel, mint egy biztosító; az alpereshez képest a felperes a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében vett „gyengébb” fél. Az értékelésbeli ellentmondások egyébként fennálló veszélye miatt a joghatóságra vonatkozó jogban is ennek kell érvényesülnie.

4. Jogalapok

- 8 4.1. *A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 1215/2012/EU rendelet („Brüsszel Ia” rendelet) 11. cikke (1) bekezdésének b) pontja és 13. cikkének (2) bekezdése a következőképpen szól:*

11. cikk

(1) Valamely tagállamban székhellyel rendelkező biztosító perelhető:

b) más tagállamban, a biztosítási kötvény jogosultja, a biztosított vagy a kedvezményezett által indított perek esetében, a felperes lakóhelye vagy székhelye szerinti bíróság előtt[.]

13. cikk

(2) A 10., 11. és 12. cikket kell alkalmazni a károsult által közvetlenül a biztosító ellen indított keresetekre[.]

- 9 A Bíróság azt a következtetést vonja le állandó ítélkezési gyakorlatában ezekből a rendelkezésekből, amelyeket már a 44/2001/EK rendelet („Brüsszel I” rendelet) is

tartalmazott, hogy a károsult az alkalmazandó jog szerint lehetséges közvetlen keresetet indíthat a balesetben részt vevő másik személy felelősségbiztosítója ellen a saját lakóhelyén, illetve székhelyén (Odenbreit ítélet, C-463/06; KABEG-ítélet, C-340/16).

- 10 4.2. Az alperes a dPflVG 2. §-a (1) bekezdésének 5. pontja alapján mentességet élvez a kötelező biztosítás alól. E rendelkezés értelmében a dPflVG 1. §-át (tehát a biztosítási kötelezettséget előíró rendelkezést) nem kell alkalmazni

5. azokra a jogi személyekre, amelyek fedezetben részesülnek a biztosításfelügyelet alól a Versicherungsaufsichtsgesetz [a biztosításfelügyeletről szóló német törvény] 3. §-a (1) bekezdésének 4. pontja alapján kivont, a polgári jogi felelősségen alapuló kártérítést fedező társulás részéről[.]

- 11 Ez a rendelkezés a biztosításfelügyeletről szóló német törvény 3. §-a (1) bekezdésének 4. pontjára hivatkozik. E rendelkezés értelmében nem tartoznak a felügyelet alá

4. a települési önkormányzatok és települési önkormányzati szövetségek jogi személyiséggel nem rendelkező társulásai, amennyiben céljuk a tagjaik és a közfeladatok ellátása céljából működtetett olyan vállalkozások kockázataiból eredő, alábbi jellegű károk megosztás révén történő megtérítése, amelyekben egy tag vagy több helyi önkormányzati tag, illetve – a b) pont szerinti esetekben – egyéb területi önkormányzatok legalább 50 százalékos részesedéssel rendelkeznek: [...]

b) gépjárművek üzemben tartásából eredő károk,

[...]

- 12 E kivétel hatálya alá jellemzően a települések közlekedési vállalatai tartoznak, amelyek nem kötnek gépjárműveikre felelősségbiztosítást, hanem a károkat más településekkel létrehozott társulások útján térítik meg egy elosztási rendszer alapján, és a kockázatot ily módon a közöttük fennálló belső viszonyban osztják meg [omissis]. A „polgári jogi felelősségen alapuló kártérítés” a tagok egymás közötti viszonyában keletkeztet igényeket; a károsultat nem illeti meg igény e (jogi személyiséggel nem rendelkező) társulással szemben.

- 13 4.3. A dPflVG 2. §-ának (2) bekezdése a következőket írja elő a biztosítási kötelezettség alóli kivétel esetére (kiemelés az eljáró bírósági tanácstól):

(2) Az (1) bekezdés 1–5. pontja alapján a biztosítási kötelezettség alól mentesített gépjármű-üzembentartók – az általuk kötött és a jelen törvény rendelkezéseinek megfelelő biztosítás alapján fennálló felelősségbiztosítási védelem hiányában – az 1. §-ban említett jellegű károk esetében ugyanolyan módon és mértékben felelnek a gépjárművezetőért és azért a többi személyért, akik a jelen törvény alapján kötött felelősségbiztosítás révén

fedezetben részesülnének, mint a biztosító ilyen felelősségbiztosítás fennállása esetén. A kötelezettség a rögzített minimális biztosítási összegre korlátozódik. Személyi sérülés vagy anyagi kár okozása esetén a gépjármű üzemben tartója akkor is felel egy harmadik személlyel szemben, ha a gépjárművezető szándékosan és jogellenesen okozta annak a körülménynek a bekövetkeztét, amelyért a harmadik személlyel szemben felelősséggel tartozik. A 12. § (1) bekezdésének második–ötödik mondatát megfelelően alkalmazni kell. A Versicherungsvertragsgesetz [a biztosítási szerződésről szóló törvény] 100–124. §-ában, valamint a 3. és 3b. §-ban foglalt rendelkezések, továbbá a Kraftfahrzeug-Pflichtversicherungsverordnung [a kötelező gépjármű-biztosításról szóló rendelet] értelemszerűen alkalmazandó. Ha a gépjármű üzemben tartója teljesíti az első mondat szerinti kötelezettségeket, a biztosítási szerződésről szóló törvény 116. és 124. §-ának értelemszerű alkalmazásával követelheti a kifizetett összegek megtérítését, ha biztosítás fennállása esetén a biztosító mentesült volna a teljesítés alól a gépjárművezetővel vagy a másik társbiztosított személlyel szemben; az üzemben tartó egyébként nem követelhet megtérítést az említett személyektől.

- 14 A biztosítási kötelezettség alóli kivétel tehát azt eredményezi, hogy az üzemben tartó úgy felel a károsulttal szemben, mint egy felelősségbiztosító, és ezért az üzemben tartót Németországban „kvázi biztosítónak”, „saját biztosítónak” vagy „önbiztosítónak” nevezik. Ez a felelősség az üzemben tartói felelősség mellett áll fenn, és helyettesíti a felelősségbiztosító egyébként fennálló felelősségét [omissis].
- 15 4.4. A dPflVG 2. §-ában foglalt, a biztosítási kötelezettség alóli kivételre vonatkozó szabályozás a gépjármű-felelősségbiztosításról és a biztosítási kötelezettség ellenőrzéséről szóló 2009/103/EK irányelv 5. cikkének (1) bekezdésén alapul. E rendelkezés a következőképpen szól (kiemelés az eljáró bírósági tanácstól):

(1) A tagállamok eltérhetnek a 3. cikk rendelkezéseitől egyes természetes és magánjogi vagy közjogi jogi személyek esetén; ezek jegyzékét az eltérést alkalmazó állam készíti el, és arról tájékoztatja a többi tagállamot és a Bizottságot.

Az eltérést alkalmazó tagállam meghoz minden szükséges intézkedést annak biztosítása érdekében, hogy az ilyen személyekhez tartozó gépjárművek által a saját területén, illetve egy másik tagállam területén okozott károk megtérítésre kerüljenek.

A tagállam ennek keretében kijelöli azt a hatóságot vagy szervezetet a kár bekövetkezésének helye szerinti országban, amely felelős azért, hogy az adott állam jogszabályainak megfelelően kártérítést nyújtson a sérült feleknek azokban az esetekben, amikor a 2. cikk a) pontja nem alkalmazható.

A tagállam közli a Bizottsággal a kötelező biztosítás alól mentességet élvező személyek, valamint a kártérítésért felelős hatóságok és szervezetek jegyzékét.

A Bizottság közzéteszi a jegyzéket.

5. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

- 16 5.1. A „Brüsszel Ia” rendelet 10. és azt követő cikkeinek egyértelmű szövege szerint csak a „biztosítási ügyek” tartoznak e cikkek hatálya alá. Ez vonatkozik a „Brüsszel Ia” rendelet 11. cikke (1) bekezdésének b) pontjával összefüggésben értelmezett 13. cikkének (2) bekezdése szerinti, a felelősségbiztosító ellen indított közvetlen keresetre is. Ez a rendelkezés ezért nem alkalmazható az üzemben tartó ellen indított keresetekre (OGH [legfelsőbb bíróság] 2 Ob 189/18k SZ 2018/89; végeredményben szintén: BGH [szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország] VI ZR 279/14). Ez megfelel a biztosítási ügyekre vonatkozó különös rendelkezések Bíróság által hangsúlyozott, arra irányuló céljának is, hogy a biztosítóval szemben álló (mindenkori) ellenérdekű fél mint jellemzően gyengébb fél számára különleges joghatósági védelmet biztosítsanak (Groupe Josi ítélet, C-412/98, 64. pont; Odenbreit ítélet, C-463/06, 28. pont; KABEG-ítélet, C-340/16, 28. pont; Hofsoe ítélet, C-106/17, 40. pont).
- 17 5.2. A jelen esetben azonban a felperes nem gépjármű-üzembentartói minőségében indított keresetet az alperes ellen. Sokkal inkább arra hivatkozik, hogy az alperes a német jog szerint a biztosítási kötelezettség alóli kivétel miatt úgy felel, mint egy felelősségbiztosító. A dPflVG 2. §-ának (2) bekezdése szerint különösen értelemszerűen alkalmazandók a biztosítási szerződésről szóló német törvény felelősségbiztosításra (az említett törvény 100–112. §-a) és kötelező biztosításra (az említett törvény 113–124. §-a) vonatkozó rendelkezései.
- 18 5.3. Felmerül tehát a kérdés, hogy a jelen esetben is alkalmazható-e a „Brüsszel Ia” rendelet 11. cikke (1) bekezdésének b) pontjával összefüggésben értelmezett 13. cikkének (2) bekezdése szerinti joghatósági ok.
- 19 a) Az említett rendelkezések szó szerinti értelmezéséből az következhet, hogy csak az olyan személyek tekinthetők „biztosítónak”, amelyek ténylegesen biztosítótársaságot működtetnek. A jelen esetben nem ez a helyzet, mivel az alperes csak maga felel úgy, mint egy biztosító, nem nyújt azonban biztosítási szolgáltatásokat más személyeknek. Ezért úgy is lehet tekinteni, hogy a baleset károsultja nem a „jellemzően” gyengébb fél az alpereshez – egy helyi közlekedési szolgáltatásokat nyújtó korlátolt felelősségű társasághoz – képest.
- 20 b) A „Brüsszel Ia” rendelet 11. cikke (1) bekezdésének b) pontjával összefüggésben értelmezett 13. cikke (2) bekezdésének szöveg mindazonáltal nem zárja ki, hogy minden olyan személyt „biztosítónak” lehessen tekinteni, amely az alkalmazandó (a jelen esetben tehát a német) jog alapján a biztosítási jog szabályai szerint felel.

- 21 Emellett szól [a] rendszertani értelmezés: a 2009/103/EK irányelv szerinti biztosítási kötelezettség és a „Brüsszel Ia” rendelet 11. cikke (1) bekezdésének b) pontjával összefüggésben értelmezett 13. cikkének (2) bekezdése szerinti, a felperes lakóhelyén vagy székhelyén alapuló joghatósági ok ugyanúgy a károsult védelmét szolgálja: a biztosítási kötelezettség célja annak biztosítása, hogy a károsult a károkozó pénzügyi helyzetétől függetlenül kártérítésben részesüljön. A felperes lakóhelyén vagy székhelyén alapuló joghatósági ok célja, hogy a határokon átnyúló helyzetekben megkönnyítse ezen igény érvényesítését. Az uniós jog e rendelkezései ezért tartalmilag összefüggnek egymással, és e tekintetben összhangban állnak egymással.
- 22 A 2009/103/EK irányelv 5. cikkének (1) bekezdése lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy kivételeket írjanak elő a biztosítási kötelezettség alól, biztosítaniuk kell azonban, hogy a károsultak ennek ellenére kártérítésben részesüljenek. Ez nyilvánvalóan az európai jogalkotó azon értékelésén alapul, hogy a biztosítási kötelezettség alóli kivétel nem hozhatja kedvezőtlenebb helyzetbe a balesetek károsultjait. Ezt a német jog (a jelen ügyben szereplő helyzetben) úgy valósítja meg, hogy a) a biztosítási kötelezettség alóli kivétel a kockázatnak egy kötelmi jogi „polgári jogi felelősségen alapuló kártérítés” útján történő fedezését feltételezi, és így a károsult számára – akárcsak a biztosítási fedezet esetében – nem áll fenn a károkozó fizetéseképtelenségének kockázata, és hogy b) a károsult úgy érvényesítheti igényét a biztosítási kötelezettség alól mentesített üzemben tartóval szemben, mint egy biztosítóval szemben. A károsult anyagi jogi védelme így a biztosítási kötelezettség alóli kivétel esetén is biztosított, mégpedig függetlenül attól, hogy a károsult Németországban vagy valamely másik államban rendelkezik-e lakóhellyel, illetve székhellyel.
- 23 Ha viszont úgy értelmeznénk a „Brüsszel Ia” rendelet 11. cikke (1) bekezdésének b) pontjával összefüggésben értelmezett 13. cikkének (2) bekezdését, hogy csak a biztosítótársaságok ellen indított keresetek tartoznak annak hatálya alá, akkor a károsultak joghatósági védelmét határokon átnyúló helyzetekben aláásná a biztosítási kötelezettség alóli kivétel. A jelen esetben attól függne a felperes lakóhelyén történő igényérvényesítés lehetősége, hogy a baleset másik részese esetében egy felelősségbiztosítással fedezett turistabuszról vagy a biztosítási kötelezettség alól mentesített helyi autóbuszról van-e szó. Így megszűnne a biztosítási kötelezettségre és a joghatóságra vonatkozó rendelkezések egyébként fennálló összhangja.
- 24 Ezért – az összhang uniós jogi elve (EUMSZ 7. cikk) alapján is – nyilvánvaló, hogy a 2009/103/EK irányelv 5. cikke (1) bekezdésének alapjául szolgáló jogalkotói értékelést a „Brüsszel Ia” rendelet 11. cikke (1) bekezdésének b) pontjával összefüggésben értelmezett 13. cikke (2) bekezdésének értelmezése során is figyelembe kell venni. A biztosítási kötelezettség alóli kivétel ezért e tekintetben sem hozhatja kedvezőtlenebb helyzetbe a balesetek károsultjait. Ez a jelen helyzetben úgy érhető el, hogy minden olyan személyt „biztosítónak” kell tekinteni, amely a biztosítási kötelezettség alóli kivétel esetében úgy felel az alkalmazandó jog alapján, mint egy biztosító.

- 25 Ebben az összefüggésben a felperest teljes mértékben a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében vett (jellemzően) „gyengébb félnek” is lehet tekinteni. Lehetséges ugyan, hogy az alperes – egy biztosítótársaságtól eltérően – nem rendelkezik saját kárrendezési szervezettel. A „polgári jogi felelősségen alapuló kártérítés” (tehát a kockázat több település közötti megosztása) lehetővé teszi azonban számára, hogy akár nagyobb károkat is megtérítsen anélkül, hogy ez gazdasági életképességét veszélyeztetné. Ennélfogva gazdaságilag sokkal erősebb helyzetben van, mint egy jellemző károsult, aki rá van szorulva a kártérítésre.
- 26 5.4. Az utóbb említett indokok alapján az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság) inkább azon álláspont felé hajlik, hogy a „Brüsszel Ia” rendelet 11. cikke (1) bekezdésének b) pontjával összefüggésben értelmezett 13. cikkének (2) bekezdése szerinti, a felperes lakóhelyén vagy székhelyén alapuló joghatósági okot a jelen ügyben is alkalmazni kell. Mindazonáltal más értelmezés is lehetséges. Ezért végső fokon eljáró bírósággént az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság) előzetes döntéshozatal iránti kérelmet köteles előterjeszteni.

6. Az eljárás felfüggesztése

[omissis]

Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság)

Bécs, 2021. október 21.

[omissis]